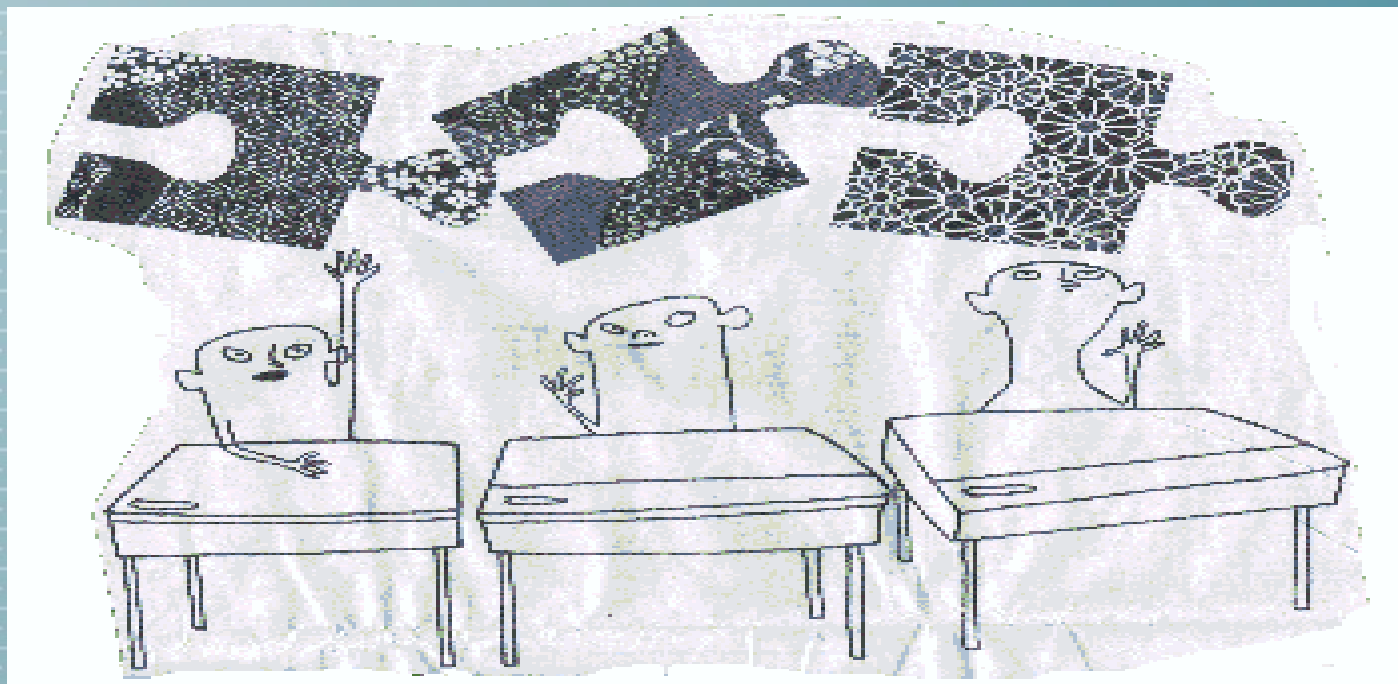

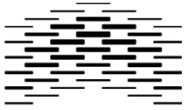
HØGSKOLEN I OSLO
OG AKERSHUS

17. NOVEMBER 2015

Muntlighet i opplæringen

NAFO 12.november 2015
Førstelektor Beate Børresen

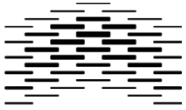

Generelt

- Muntlighet er en av fem grunnleggende ferdigheter i LK06
- Ferdighetene skal være *midler til læring*

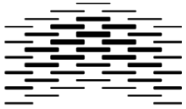
Vi vet at

- gode klasseromssamtaler fører til læring
- lærerne er positive til de grunnleggende ferdighetene, men usikre på hvordan de skal forholde seg til dem i praksis
- det er gjort lite med muntlige ferdigheter
- det er mye muntlighet i norske klasserom, men undervisning om og læring av muntlige ferdigheter er tilfeldig og usystematisk
- tidspress brukes ofte som forklaring på at muntlige ferdigheter behandles stemoderlig
- elevene trenger hjelp fra læreren for å kunne bli bedre i muntlig

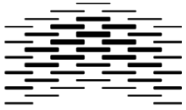
Hva skjer?

- Mye dialogisk instruksjon
- Mye elevframføringer
- Læreren er støttende, men ukritisk og forsiktig med å stille krav
- Liten bevissthet om publikums betydning under framføringer
- De fleste lærere tillater elever å ikke si noe og et mindretall får ordet mye
- Mange elever får "slippe" muntlige innslag
- Hvis det er samtale, så er det mer løs utveksling av meninger
- Læreren stiller 50 spørsmål på 60 minutter, elevene 1,8 spørsmål på samme tid. Når man spør lærerne tror de at de selv stiller 15, mens elevene stiller 10.

Hvordan kan vi hjelpe elevene?

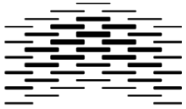
- Trene
- Være bevisst mangfoldet i muntlighet
- Være bevisst at det er snakk om presise/konkrete ferdigheter
- Ha fokus på ferdigheter, ikke bare innhold
- Skape mulighet til å gå dypere
- Metanivå: vite hvorfor man snakker, hva man snakker om, til hvem/hva man snakker
- Ha muntlighet med i vurderingen
- Ha strukturerte samtaler med vekt på argumentasjon

Hva er muntlige ferdigheter?

- å lytte
- å snakke
- å fortelle
- å forstå
- å undersøke sammen med andre
- å vurdere det som blir sagt/å gjøre seg opp en mening om det som blir sagt/ å kunne gi konstruktive tilbakemeldinger
- å spørre/ formulere spørsmål og hypoteser
- å argumentere/ argumentere for egne vurderinger
- å forklare/ presentere og beskrive egne opplevelser og observasjoner
- å delta i samtaler/kommunisere ideer/delta i dialog
- å drøfte problemer og løsningsstrategier med andre
- å bruke saklige begreper og faguttrykk

(i følge læreplanene i K06)

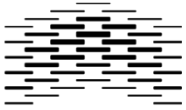
Kan samles til

Fire ferdigheter

- lytte
- stille spørsmål
- argumentere
- vurdere

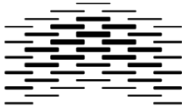
Tre sjangre

- muntlig fortelling
- samtale
- framføring

Samtale

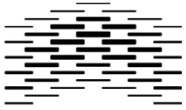
- Samtale er gjennomgående i læreplanen – elevene skal samtale i alle fag og på alle trinn
- Lite samtale i klasserommet
- Generell og spontan, lite utforskende og reflekterende
- Ofte dominert av læreren
- Liten bevissthet om samtaleferdigheter
- Ingen vurdering

Strukturert samtale

- Handler om å finne noe som er bra/sant sammen med andre og ved hjelp av hverandre.
- Undersøkelse og meningsbryting i stedet for meningsutveksling.
- Strukturen er et hjelpemiddel for å få til dette.

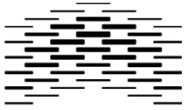
Struktur

Rundt samtalen

- Langsiktig og jevnlig
- Ha en sammenheng
- Bord og stoler
- Bevissthet om samtaleregler
- Læreren styrer samtalen
- Fordele ordet på flere måter
- Skrive på tavla
- Med i vurderingen

For samtalen

- Hendelse/oppgave
- Tenkepause med skriving
- Innsamling
- Samtale
- Metasamtale

Bruk samtale bevisst

- *Unngå* prating og løs meningsutveksling
- *Strukturer* også IRF og spontane innslag
- *Forbered*: hva slags samtale – diskusjon, undersøkende samtale, ...
  - når – sett av tid og hold tiden
  - hvorfor – koble samtalen til læreplan, læreboka, andre fag, noe som har skjedd, ...
  - utgangspunkt – tekst, øvelse, loggark, spørsmål på tavla, ...
- *Styr*:
  - skriv strukturen på tavla
  - ha tenkepauser med skriving
  - skriv det elevene sier
  - bruk terning, lappetrekking og runder i tillegg til håndsopprekk
  - hjelp elevene med å snakke til hverandre, til saken, begrunne, ...
  - skift til metanivå jevnlig: Hva gjør vi nå? Hvorfor sier du det? Hva skal vi gjøre med det? Hvem snakker du til? Betyr det at de er uenige? Osv.
  - avslutt med metasamtale
- *Gi oppgaver* knyttet til samtalen – forberedelse eller etterarbeid